

**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол №1 від "27" серпня 2020 р.
Зав. кафедри _____ Ситник Н.С.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»**
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація: Фінанси, митна справа та оподаткування
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь: бакалавр
(бакалавр, магістр)

форма навчання: денна
(денна, заочна)

Укладач:

Ясіновська Ірина Фантинівна, к.е.н., доц.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

ЛЬВІВ 2020

Зміст планів семінарських та практичних занять

Плани семінарських та практичних занять і методичні рекомендації щодо їх проведення з навчальної дисципліни включають такі розділи:

- РОЗДІЛ 1.** МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
- РОЗДІЛ 2.** КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
- РОЗДІЛ 3.** ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
- РОЗДІЛ 4.** КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних занять, яка полягає у самостійному вивченні студентами за завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо.

Основними дидактичними цілями їх проведення є:

- забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань студентів з основ даної навчальної дисципліни, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;

- спонукати студентів до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчальної дисципліни, активізація їх до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування у них навичок самоосвіти;

- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

Семінарські заняття виконують такі основні функції:

- навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару);

- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);

- виховну (патріотичне виховання, виховання економічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху);

- діагностично-корекційну (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання).

Особливе місце в ході вивчення дисципліни «Фінанси суб'єктів підприємництва» належить практичним заняттям, на яких відбувається закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях, семінарських заняттях та в процесі самостійної роботи над дисципліною.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань. Запропоновані в підготовленій розробці практичні завдання з дисципліни та методичні рекомендації до їх вирішення сприятимуть належному опануванню базових питань навчальної дисципліни, набуттю навичок практичного використання отриманих знань, формуванню системи компетентностей. Практична робота є однією із форм аудиторної роботи.

Практичні заняття із дисципліни «Фінанси суб'єктів підприємництва» направлені на вивчення практичних моментів, прикладених положень і типових виробничих ситуацій, які зустрічаються безпосередньо у сфері фінансів підприємств. Кожне практичне заняття із вказаної дисципліни складається з двох видів завдань: теоретичне опитування; задачі.

Предметом навчальної дисципліни «Фінанси суб'єктів підприємництва» є економічні, організаційні та правові аспекти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у студентів системи базових знань з теорії фінансових відносин суб'єктів підприємництва і вмінь використовувати ці знання у практичних цілях при вивченні, дослідженні і визначенні закономірностей тенденцій розвитку фінансового механізму, формування та використання їх фінансових ресурсів.

Основними завданнями дисципліни є засвоєння основних принципів залучення, формування та використання фінансових ресурсів суб'єктів

підприємництва; оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу формування та використання фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Політична економія	Фінансовий аналіз
Макроекономіка	Податкова система
Фінанси	Страховання
Гроші і кредит	Бюджетна система
Економіка підприємства	Місцеві фінанси

В ході вивчення дисципліни студенти повинні сформувати цілісне уявлення про ринкову економіку, сучасне ринкове господарство та особливості ринкової трансформації економіки України; систему соціально-економічних та виробничих відносин у суспільстві, про підприємство як суб'єкт ринкової економіки; усвідомлення ролі держави в регулюванні економіки; мати розуміння сутності цілей, важелів (інструментаріїв) та основних напрямків регулювання економіки; мати цілісне уявлення про суб'єкт підприємництва як суб'єкт економічних відносин на макрорівні та його ролі в ринковій економіці; розуміння економічної сутності процесів планування та прогнозування діяльності; цілісне уявлення про капітал суб'єкта підприємництва, кругообіг капіталу і його стадії; усвідомлення економічної сутності та різниці між основним та оборотним капіталом; усвідомлення економічної сутності витрат на виробництво; знання теорії та класифікації витрат; розуміння взаємозв'язку між поняттями витрати виробництва, вартість товару і його ціна; цілісне уявлення про прибуток як економічну категорію, джерела прибутку, функції та види прибутку; методи аналізу економічної інформації, яка відображає діяльність окремого суб'єкта підприємництва; розуміння взаємовідносин суб'єктів підприємництва з бюджетними, фінансовими структурами та іншими суб'єктами господарювання.

Як результат вивчення дисципліни студент повинен вміти: нормувати власні оборотні кошти суб'єкта підприємництва, визначати точку беззбитковості та рівень рентабельності його діяльності; здійснювати оцінку прибутковості продукції підприємства; визначати фінансові результати

діяльності підприємства, розраховувати плату за користування кредитом підприємства; здійснювати аналіз відхилень фактичних результатів від планових; аналізувати фінансовий стан суб'єкта господарювання у частині його активів та зобов'язань; використовувати звітність як інструмент фінансового аналізу й управління фінансами підприємства; обґрунтовувати та надавати економічну інтерпретацію фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Важливе значення для підвищення теоретичного і практичного рівня підготовки студентів має проведення практичних та семінарських занять, метою яких є здобуття студентами систематизованих знань і навичок у сфері фінансів суб'єктів підприємництва. На заняттях з кожної теми студенти відпрацьовують навички аналітичної роботи з використанням конкретної інформації.

РОЗДІЛ 2
КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ
СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тижні	Лекційний курс			Практичні (семінарські) заняття		
	Номер, назва і зміст теми	К-ть гол	ТЗН	Номер, назва і зміст теми	К-ть гол	ТЗН
1	<i>Тема 1. Основи фінансів суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Семінарське заняття № 1 за темою №1	2	
2	<i>Тема 2. Розрахункові операції суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Семінарське заняття № 2 за темою №2	2	
3	<i>Тема 3. Грошові потоки суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Семінарське заняття № 3 за темою № 3	2	
4	<i>Тема 4. Формування та використання прибутку суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Практичне заняття № 1 за темою № 3	2	
5	<i>Тема 5. Оподаткування суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Практичне заняття № 2 за темою № 4	2	
6	<i>Тема 6. Необоротні активи суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Семінарське заняття № 4 за темою № 5	2	
7	<i>Тема 7. Оборотні активи суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Практичне заняття № 3 за темою № 6	2	
8	<i>Тема 8. Капітал суб'єктів підприємництва та його формування</i>	2	П	Практичне заняття № 4 за темою № 7	2	
9	<i>Тема 9. Кредитування суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Практичне заняття № 5 за темою № 8	2	
10	<i>Тема 10. Інвестиційна діяльність</i>	2	П	Семінарське заняття № 5 за темою № 9	2	
11	<i>Тема 10. Інвестиційна діяльність</i>	2	П	Семінарське заняття № 6 за темою № 10	2	
12	<i>Тема 11. Оцінка фінансового стану суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Практичне заняття № 6 за темою № 10	2	
13	<i>Тема 11. Оцінка фінансового стану суб'єктів підприємництва</i>	2	П	Практичне заняття № 7 за темою № 11	2	
14	<i>Тема 12. Фінансове планування</i>	2	П	Практичне заняття № 8 за темою № 12	2	
15	<i>Тема 13. Фінансова санація та банкрутство</i>	2	П	Семінарське заняття № 7 за темою № 13	2	
16	<i>Тема 14. Державне регулювання підприємницької діяльності</i>	2	П	Семінарське заняття № 8 за темою № 14	2	
Всього		32			32	

РОЗДІЛ 3

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

План семінарського заняття № 1

Тема № 1. Основи фінансів суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо основ фінансів суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Назвіть загальні та специфічні ознаки, властиві фінансам підприємств.
2. Охарактеризуйте групи фінансових відносин, що належать до фінансів.
3. Дайте характеристику функцій фінансів підприємств.
4. Як саме фінанси можуть бути індикатором виникнення вартісних диспропорцій?
5. Назвіть обов'язкові передумови ефективного функціонування фінансів підприємств.
6. Дайте визначення сутності фінансових ресурсів підприємств.
7. Дайте характеристику формування та використання фінансових ресурсів.
8. Охарактеризуйте організацію фінансів підприємств.
9. Дайте визначення фінансової діяльності підприємств.
10. Назвіть основні складові фінансової роботи підприємства

План семінару:

1. Фінанси суб'єктів підприємництва у загальній системі фінансів, їх сутність
2. Функції фінансів суб'єктів підприємництва і їх характеристика
3. Фінансові ресурси суб'єктів підприємництва
4. Фінансові відносини та фінансова діяльність суб'єктів підприємництва
5. Фінансова робота суб'єктів підприємництва: її зміст, завдання та організація
6. Управління фінансами суб'єктів підприємництва

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Законодавчі та нормативні акти:
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та

доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.
5. Основна та допоміжна література:
6. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
7. Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
8. Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.
9. Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшміт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.
10. Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.
11. Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.
12. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаніка:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План семінарського заняття № 2

Тема № 2. Розрахункові операції суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо здійснення грошових розрахунків суб'єктами підприємництва.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;

- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Економічний зміст та види грошових розрахунків підприємств.
2. Принципи організації безготівкових розрахунків підприємств.
3. Характеристика рахунків, що відкриваються підприємствам у банках.
4. Порядок відкриття поточного рахунку.
5. Розрахунки за допомогою пластикових карток.
6. Види санкцій за порушення розрахунково-платіжної та касової дисципліни

План семінару:

1. Грошові розрахунки в діяльності підприємства та їх організація.
2. Готівкові і безготівкові операції та розрахунки.
3. Види банківських рахунків та порядок їх відкриття.
4. Характеристика форм безготівкових розрахунків.
5. Економічна відповідальність за несвоєчасне здійснення розрахунків.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаніка:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План семінарського заняття № 3

Тема № 3. Грошові потоки суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо особливостей формування грошових потоків суб'єктами підприємництва.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Назвіть господарські операції підприємства, пов'язані з рухом грошей.
2. Розкрийте сутність понять «грошовий потік» і «чистий грошовий потік».
3. Які основні наслідки для діяльності підприємства мають дефіцитний і надлишковий грошовий потоки?
4. За якими ознаками класифікуються грошові потоки підприємства?
5. Назвіть вхідні і вихідні потоки грошових коштів за трьома видами діяльності підприємства.
6. Яким повинно бути значення чистого грошового потоку за трьома видами діяльності, щоб якість управління можна було визначити як хорошу? Відповідь аргументуйте.
7. Назвіть показники ефективності грошових потоків підприємства та вкажіть алгоритм їх розрахунку.
8. За рахунок яких заходів можна забезпечити зростання обсягу чистого грошового потоку підприємства?

План семінару:

1. Економічна характеристика, склад та класифікація грошових потоків підприємства.
2. Інформаційне забезпечення аналізу та методи визначення грошових потоків.
3. Грошові потоки від операційної діяльності.
4. Грошові потоки від інвестиційної діяльності.
5. Грошові потоки від фінансової діяльності.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

План практичного заняття № 1

Тема № 3. Грошові потоки суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: виробити практичні навички формування грошових надходжень суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички обчислення грошових потоків суб'єктів підприємництва.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Визначте сутність грошових потоків суб'єкта підприємництва.
2. За якими ознаками класифікуються грошові потоки підприємства?
3. Назвіть види грошових надходжень суб'єкта підприємництва.
4. Які грошові розрахунки пов'язані з організацією основної діяльності підприємства?
5. Чи впливають грошові надходження на фінансовий стан підприємства?
6. Охарактеризуйте джерела надходження грошових коштів на підприємстві за видами діяльності.
7. Назвіть фактори, що впливають на розмір виручки від реалізації продукції.
8. Як здійснюється рух коштів на підприємстві?
9. Грошові надходження від фінансової діяльності підприємства.
10. Які грошові надходження пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

Завдання 1.

Визначити сумарний вхідний потік грошових коштів підприємства на основі таких даних:

- отримано банківський кредит у сумі 190 тис. грн;
- реалізовано частину майна на суму 1900 грн;
- повернено кредит банку у розмірі 910 тис. грн;
- виплачено заробітну плату: а) 100 осіб по 1900 грн; б) 10 осіб по 3700 грн; в) 4 особи по 5000 грн;
- випущено облігаційну позику в обсязі 91 тис. облігацій номінальною вартістю 50 грн за одну облігацію;
- закуплено напівфабрикатів в обсязі 25 тис. виробів за ціною 2,5 грн за виріб;
- реалізовано продукції обсягом 19000 т по 0,5 грн. за 1 кг;
- отримано прибуток від позареалізаційних операцій на суму 5200 грн;
- проведено платежів за електроенергію, водопостачання та опалення у розмірі 14,5 тис. грн;
- виплачено податків і обов'язкових платежів до бюджету й позабюджетних фондів в обсязі 190 тис. грн.

Завдання 2.

Визначити вхідні та вихідні грошові потоки підприємства за трьома видами діяльності (операційною, інвестиційною, фінансовою).

На підприємстві впродовж досліджуваного періоду здійснені такі фінансово-господарські операції:

- гроші, одержані від клієнтів, – 910 тис. грн;
- надходження від оренди – 20 тис. грн;
- гроші, виплачені постачальникам і працівникам – 550 тис. грн;
- сплачений податок на прибуток – 210 тис. грн;
- погашення кредитів і позик – 50 тис. грн;

- реалізація необоротних активів – 253 тис. грн;
- отримано відсотків – 19 тис. грн;
- придбано необоротних активів – 325 тис. грн;
- сплачені дивіденди акціонерам – 27,1 тис. грн;
- здійснено довгострокові фінансові інвестиції – 397,9 тис. грн.

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1.

Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 2

Тема № 4. Формування та використання прибутку суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички аналізу структури капіталу суб'єкта підприємництва, обчислення показників його прибутковості.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички аналізу структури капіталу суб'єкта підприємництва, обчислення показників його прибутковості.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Розкрийте економічну сутність прибутку підприємства та його види.
2. Охарактеризуйте підходи до формування прибутку суб'єкта підприємництва.
3. Дайте характеристику функціям прибутку підприємства.
4. Як визначається прибуток підприємства від операційної діяльності?
5. Які фактори впливають на фінансовий результат підприємства?
6. Назвіть зовнішні фактори, що впливають на розмір прибутку підприємства.
7. Дайте характеристику внутрішнім факторам, що впливають на розмір прибутку підприємства.
8. Розкрийте сутність та порядок обчислення чистого прибутку підприємства.
9. Розкрийте структуру витрат підприємства. Поясніть зміст основних груп витрат підприємства.
10. Назвіть складові виробничої собівартості.
11. Охарактеризуйте зміст, розподілу і використання прибутку.

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

Розв'язування задач

1. Підприємство у звітному році виготовило 600 виробів за відпускну ціною 1100 грн. Собівартість реалізованої продукції 300 тис. грн. Адміністративні витрати 75 тис. грн. Витрати на збут - 48 тис. грн.

Протягом звітнього року АТ «Омега» здійснило наступні операції:

- 1) реалізовано виробничих запасів на суму 3,5 тис. грн;
- 2) отримано штрафів від інших підприємств 3 тис. грн.
- 3) списана безнадійна дебіторська заборгованість 2300 грн.
- 4) отримані дивіденди за акціями, раніше купленим підприємством 1100 грн.

Визначити:

- 1) валовий прибуток підприємства;
- 2) фінансовий результат від операційної діяльності;
- 3) фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування;
- 4) чистий прибуток.

2. Підприємство планує реалізувати 200 виробів за ціною 120 грн. за одиницю. Планова собівартість одного виробу – 80 грн. Визначити плановий прибуток підприємства.

3. Визначити роздрібну ціну виробу А, якщо відомо, що його собівартість становить 25 грн. Планова рентабельність реалізації – 20%. Ставка ПДВ – 20%. Торгова націнка – 15%.

4. Визначити планову виручку від реалізації продукції, якщо відомо, що залишки нереалізованої продукції А склали на початок року – 40 шт., на кінець року – 80 шт. Собівартість продукції А складає 50 грн. Рентабельність продукції А – 20%. В плановому році передбачається випуск продукції А – 960 шт. Ставка ПДВ – 20%. Випуск іншої продукції за цінами виробника 300 000 грн.

5. Розрахувати суму планового прибутку підприємства на підставі таких даних:
залишок готової продукції на початок планового періоду:

- за відпускнуою ціною (без ПДВ) – 450 грн.;

- за виробничою собівартістю – 290 грн.;

випуск товарної продукції у плановому періоді:

- за відпускнуою ціною (без ПДВ) – 9000 грн.;

- за виробничою собівартістю – 7500 грн.;

залишок продукції на кінець планового періоду:

- за відпускнуою ціною (без ПДВ) – 300 грн.;

- за виробничою собівартістю – 240 грн.

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>
Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.
Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)
Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:
<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.
Вільна енциклопедія: [http://www. library. lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

План семінарського заняття № 4

Тема №5. Оподаткування суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо оподаткування суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Розкрийте форми та функції податків.
2. Дайте визначення системи оподаткування та охарактеризуйте основні її принципи.
3. Назвіть прями податки і збори.
4. Розкрийте сутність податку на прибуток.
5. Охарактеризуйте необхідність та значення оподаткування прибутку суб'єктів підприємництва.
6. Назвіть ставки оподаткування прибутку.

План семінару:

1. Сутність оподаткування суб'єктів підприємництва.
2. Види податків.
3. Загальна система оподаткування підприємницької діяльності.
4. Спрощена система оподаткування.
5. Плата за землю.
6. Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1.

Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 3

Тема № 6. Необоротні активи суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички аналізу необоротних активів суб'єкта підприємництва.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички аналізу необоротних активів суб'єкта підприємництва.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Дайте визначення сутності необоротних активів та їх призначення в діяльності підприємства.
2. Які показники використовують для оцінки динаміки основних фондів?
3. За якими показниками проводять оцінку ефективності використання необоротних активів?
4. Які показники характеризують рух основних засобів?
5. За допомогою використання яких показників можна оцінити технічний стан основних засобів?
6. Як визначається коефіцієнт відновлення основних засобів?
7. Як визначається коефіцієнт вибуття основних засобів?
8. Як визначається коефіцієнт приросту основних засобів?
9. Як визначається коефіцієнт зносу основних засобів?
10. Як визначається коефіцієнт придатності основних засобів?
11. У чому полягають основні напрями поліпшення використання необоротних активів підприємства?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

Розв'язування задач

Завдання 1. За даними ф. №1 «Баланс» проаналізуйте склад і структуру джерел формування майна підприємства. За результатами розрахунків зробіть висновки.

Активи	Базисний рік		Звітний рік		Зміни в структурі
	Сума, тис.грн	Структура, %	Сума, тис.грн	Структура, %	
Активи – всього					
- у тому числі					
Необоротні активи					
Оборотні активи					
- з них					
Запаси					
Грошові кошти та розрахунки					

Завдання 2. Проведіть вертикальний аналіз необоротних активів підприємства на основі даних форми №1 «Баланс». Зробіть висновки.

Показник	Значення показника, тис. грн		Структура необоротних активів, %		Зміни в структурі
	на початок	на кінець року	на початок року	на кінець року	

	<i>року</i>				
Нематеріальні активи					
Незавершене будівництво					
Основні засоби					
Довгострокові фінансові інвестиції					
Інші необоротні активи					
Необоротні активи – всього					

Завдання 3. Зробіть аналіз стану основних засобів підприємства за наведеними даними.

<i>Показник</i>	<i>Залишок на початок року</i>	<i>Залишок на кінець року</i>
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	40000	38500
У тому числі активна частина, тис. грн		
Знос основних засобів	10000	7700
Частка активної частини основних засобів, %	75	80
Коефіцієнт зносу, %		

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1.

Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме

вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьВДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаніка:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www.library.lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 4

Тема № 7. Оборотні активи суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички аналізу оборотних активів суб'єкта підприємництва.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички аналізу оборотних активів суб'єкта підприємництва.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Що таке оборотні активи підприємства?
2. Склад оборотних активів.
3. Методи аналізу оборотних активів підприємства.
4. Інформаційна база аналізу оборотних активів підприємства.
5. Перелічіть показники, за допомогою яких оцінюється ефективність використання оборотних активів.
6. Як розрахувати середні залишки оборотних активів за звітний період?
7. Як обчислюється коефіцієнт оборотності оборотних активів?
8. Формула розрахунку тривалості обороту оборотних активів підприємства.

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

Розв'язування задач

Завдання 1. Розподіліть нижче перелічені активи підприємства на оборотні та необоротні: основні засоби; виробничі запаси; поточні біологічні активи; довгострокові біологічні активи; незавершене будівництво; незавершене виробництво; нематеріальні активи; готова продукція; товари; векселі одержані; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; довгострокова дебіторська заборгованість; дебіторська заборгованість за розрахунками; довгострокові фінансові інвестиції; поточні фінансові інвестиції; грошові кошти.

Завдання 2. За даними таблиці здійсніть вертикальний аналіз товарно-матеріальних запасів. Зробіть висновки.

Показник	Значення показника, тис. грн		Структура, %		Зміни в структурі
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	
Виробничі запаси	5000,0				
Незавершене виробництво	1000,0	1100,0			
Готова продукція	300,0	500,0			
Товари		7000,0			
Всього товарно- матеріальних запасів	10000,0	15000,0			

Завдання 3. Проведіть вертикальний аналіз дебіторської заборгованості. Зробіть висновки.

Показник	Значення показника, тис. грн		Структура, %		Зміни в структурі
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	53000,0	67000,0			
Дебіторська заборгова- ність за розрахунками з бюджетом	500,0	1000,0			
Інша поточна дебіторська заборгованість		2000,0			
Всього дебіторської заборгованості	55000,0	70000,0			

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi->

bin/laws/main.cgi?nreg=436-15.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 5

Тема № 8. Капітал суб'єктів підприємництва та його формування

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички формування та використання капіталу суб'єкта підприємництва.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички аналізу капіталу суб'єкта підприємництва.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Назвіть основні джерела формування капіталу й стисло їх охарактеризуйте.
2. Окресліть функції, позитивні риси і недоліки власного капіталу.
3. Окресліть позитивні риси і недоліки позикового капіталу.
4. Назвіть та охарактеризуйте основні складові власного і позикового капіталу.
5. Перелічіть показники фінансової незалежності підприємства та вкажіть методику їх розрахунку.
6. Якими двома методами на підставі балансу можна визначити розмір власного оборотного капіталу?
7. За якими показниками можна дати оцінку ефективності використання капіталу?
8. У чому виражається ефект від прискорення оборотності капіталу?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

Розв'язування задач

Завдання 1. Проаналізувати склад і структуру капіталу підприємства за даними фінансових звітів. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки.

Склад і структура капіталу підприємства (на кінець року)

Стаття балансу	Базисний рік		Звітний рік		Відхилення базисного року від звітного, +/-	
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Суми, тис. грн	Питомиї ваги, в.п
1	2	3	4	5	6	7
1. Власний капітал						
1.1.						
1.2.						
1.3.						
...						
2. Позиковий капітал						
2.1. Довгострокові зобов'язання						
2.2.						
2.3.						
...						
Всього капіталу						

Завдання 2. Визначити коефіцієнт оборотності капіталу та рентабельність капіталу. За результатами розрахунків зробити висновки.

Показник	Попередній період	Звітний період	Зміна, +/-
Прибуток підприємства, тис. грн	4 650	8 220	
Виручка від реалізації (без ПДВ), тис. грн	30 000	46 000	

Середньорічний розмір капіталу, тис. грн	67 000	96 000	
Рентабельність капіталу, %			
Коефіцієнт оборотності капіталу			

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План семінарського заняття № 5

Тема № 9. Кредитування суб'єктів підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо особливостей кредитування діяльності суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

Розкрийте сутність та необхідність кредитування суб'єктів підприємництва.

За якими ознаками класифікуються кредити?

Назвіть та охарактеризуйте види банківського кредиту.

Визначте сутність кредитних відносин.

Охарактеризуйте сутність банківського кредитування юридичних осіб.

У чому полягає сутність контокорентного кредитування? Назвіть відмінності контокорентного кредитування та овердрафту.

Визначте порядок надання банківського кредиту.

Охарактеризуйте основні етапи оформлення кредитної угоди. Які обов'язкові умови необхідно врахувати при отриманні кредиту?

Розкрийте сутність і характерні особливості банківського, комерційного й лізингового кредитування.

Яким чином здійснюється оцінка ефективності залучення банківського кредиту?

Як оцінюється ефективність використання позичальниками кредитних коштів?

Як здійснюється погашення кредиту?

План семінару:

Необхідність і сутність кредитування суб'єктів підприємництва.

Кредитоспроможність юридичної особи.

Банківське кредитування суб'єктів підприємництва.

Порядок надання банківського кредиту.

Погашення банківського кредиту.

Небанківське кредитування суб'єктів підприємництва.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаніка:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План семінарського заняття № 6

Тема № 10. Інвестиційна діяльність

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо особливостей інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. У чому полягає економічна сутність інвестицій?
2. Які наявні сучасні підходи щодо трактування сутності інвестицій?
3. Чому визначення інвестицій як таких, що здійснюються з метою «...досягнення соціального ефекту» є проблемним та дискусійним?
4. Чим відрізняються поняття «інвестиції» та «капіталовкладення»?
5. Які показники впливають на динаміку інвестицій та як?
6. За якими ознаками класифікуються інвестиції?
7. Чим відрізняються між собою паралельний, інтервальний та послідовний процеси вкладення капіталу та отримання прибутку?
8. Які види майнових та інтелектуальних цінностей можна вкладати в об'єкти підприємницької діяльності?
9. Чим відрізняються валові і чисті інвестиції та про що свідчить величина цих показників?
10. За яких умов співвідношення валових та чистих інвестицій відбувається економічний розвиток в країні?
11. Як можна збільшити чисті інвестиції на макрорівні?

План семінару:

1. Поняття та сутність інвестицій.
2. Форми та класифікація інвестицій.
3. Суб'єкти й об'єкти інвестиційної діяльності.
4. Види та форми інвестиційної діяльності.
5. Роль інвестицій у розширеному відтворенні.
6. Іноземні інвестиції.
7. Інноваційна форма інвестицій

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової

літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 6

Тема № 10. Інвестиційна діяльність

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички обґрунтування доцільності інвестування.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички обґрунтування доцільності інвестування.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Які методики визначення інвестиційної привабливості підприємства використовуються в Україні?
2. Система яких факторів застосовується під час оцінювання інвестиційної привабливості?
3. Яка система повинна бути на підприємстві для підвищення інвестиційної привабливості?
4. Врахування яких умов (принципів) необхідне під час оцінювання інвестиційної привабливості?
5. За допомогою яких факторів та резервів відбудеться підвищення інвестиційної привабливості підприємства?
6. Чим відрізняються поняття «майбутня вартість» та «теперішня вартість»?
7. Які критерії використовуються для оцінювання ефективності реальних інвестиційних проектів?
8. З яких етапів складається схема комплексного оцінювання ефективності інвестиційних проектів?
9. Які наявні види оцінювання ефективності інвестицій?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Розв'язування задач

Завдання 1. Упорядкуйте перелічені види інвестицій за їх класифікаційними ознаками (періодом інвестування, формами власності інвестора, ступенем ризику, характером використання ресурсів, об'єктами вкладення коштів): короткострокові, фінансові, державні, первинні, довгострокові, приватні, безризикові, реальні, іноземні, ризикові, з високим ступенем ризику, реінвестовані, спільні.

Завдання 2. Підберіть визначення до термінів:

<u>Терміни:</u>	<u>Визначення:</u>
<ul style="list-style-type: none"> - короткострокові інвестиції; - довгострокові інвестиції; - державні інвестиції; - приватні інвестиції; - іноземні інвестиції; - безризикові інвестиції; - ризикові інвестиції; - первинні інвестиції; - деінвестиції; - реальні інвестиції; - фінансові інвестиції. 	<ul style="list-style-type: none"> - капіталовкладення на період понад один рік; - інвестиції, що здійснюються центральними та місцевими органами влади; - це вкладення, за яких фактично відсутній ризик втрати капіталу або очікуваного доходу; - інвестиції, які здійснюють громадяни і підприємства, що є у приватній власності; - використання фінансових ресурсів, які вперше підготовлені для інвестиційних цілей; - інвестиції, які здійснюють іноземні держави, юридичні особи та громадяни; - процес, який передбачає вилучення раніше вкладених коштів без подальшого їх використання в інвестиційних цілях; - інвестування коштів у різні фінансові інструменти; - це інвестиції, що вкладаються не довше ніж на один рік; - вкладення, за яких існує реальна можливість втрати прибутку або суми вкладеного капіталу; - вкладення коштів у матеріальні та нематеріальні активи.

Завдання 3. Визначте чисту теперішню вартість інвестиційного проекту, якщо доходи надходять в сумі 25 тис. грн, 35 тис. грн і 50 тис. грн відповідно через 2, 3 і 4 роки. Початкові інвестиції – 44 тис. грн, дисконтна ставка дорівнює 11%.

Завдання.

Завдання 4. Проаналізувати інвестиційну активність України на макрорівні за останні 5 років, зокрема:

- прямі інвестиції країн світу в економіці України;
- прямі інвестиції з України в економіці країн світу;
- прямі інвестиції в економіці України за видами економічної діяльності;
- прямі інвестиції з України за видами економічної діяльності;

Розглянути показники:

- динаміка загального обсягу прямих інвестицій;
- структуру прямих інвестицій за регіонами України;
- темпи зростання (зменшення) прямих інвестицій;
- обсяг прямих інвестицій на одну особу населення.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ. kiev. ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–
Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:
<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.
Вільна енциклопедія: [http://www. library. lviv. ua/](http://www.library.lviv.ua/)– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 7

Тема № 11. Оцінка фінансового стану суб'єкта підприємництва

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички оцінки фінансового стану суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички оцінки фінансового стану суб'єктів підприємництва.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Як здійснюється оцінка фінансового стану підприємства?
2. Які основні завдання аналізу фінансового стану?
3. Що є інформаційною базою для оцінювання фінансового стану суб'єкта підприємництва?
4. Назвіть основні напрями оцінювання фінансового стану суб'єкта підприємництва.
5. Яким вимогам має відповідати інформація?
6. Визначте сутність та види фінансового аналізу.
7. Охарактеризуйте методи фінансового аналізу.
8. Як здійснюється класифікація методів фінансового аналізу?
9. Які показники характеризують майновий стан підприємства?
10. Яка методика розрахунку показників оцінки ліквідності та платоспроможності?
11. Розкрийте порядок розрахунку показників фінансової стійкості та стабільності підприємства.
12. Як здійснюється комплексна оцінка фінансового стану підприємства?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Розв'язування задач

1. Підберіть притаманні особливості стійкого, нестійкого та кризового фінансового стану підприємств:

- підприємство вчасно проводить платежі;
- відсутні порушення внутрішньої і зовнішньої фінансової дисципліни;

- підприємство має проблеми з фінансуванням поточної операційної діяльності;
- мають місце порушення фінансової дисципліни (затримки в оплаті праці і платежів до бюджету, використання тимчасово вільних коштів резервного фонду);
- підприємство спроможне фінансувати свою діяльність;
- підприємство неспроможне вчасно погашати термінові зобов'язання;
- мають місце перебої в надходженні грошей на рахунки, низька рентабельність, невиконання фінансового плану.

2. Вкажіть, в чому полягає сутність оцінкової, діагностичної, пошукової та прогнозної функцій фінансового аналізу, підбравши їм такі пояснення:

- у встановленні причинно-наслідкових змін економічної системи, кількісному та якісному вимірюванні впливу факторів на цю зміну і розвиток;
- у визначенні відповідності фінансового стану його цільовим параметром і потенційним можливостям;
- у використанні результатів фінансового аналізу для прогнозування ключових параметрів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства на майбутній період, визначенні доцільності та ефективності запланованих фінансово-господарських операцій;
- у виявленні невикористаних резервів і потенційних можливостей покращання фінансового стану.

3. Упорядкуйте перелічені особливості видів фінансового аналізу, про диференціювавши їх на притаманні зовнішньому та внутрішньому фінансовому аналізу:

- значна чисельність користувачів інформації про діяльність підприємства;
- орієнтація аналізу тільки на публічну зовнішню звітність підприємства;
- орієнтація аналізу на дані оперативного бухгалтерського обліку;
- конфіденційність результатів аналізу для широкого кола користувачів;
- різноманітність цілей та інтересів суб'єктів аналізу;
- наявність типових методик аналізу, стандартів обліку і звітності;
- аналіз проводять аналітики, які є сторонніми особами щодо досліджуваного підприємства;
- обмеженість завдань аналізу;
- аналіз здійснюють керівники або працівники підприємства;
- аналіз здійснюють фінансисти підприємства, які мають доступ до всієї його інформаційної бази і використовують її як інформаційні джерела аналізу;
- максимальна доступність результатів аналізу для користувачів інформацією.

4. Порівняйте завдання фінансового аналізу залежно від різних користувачів, зацікавлених в його результатах:

Користувач	Завдання
1) власники; 2) керівники; 3) персонал (службовці); 4) кредитори; 5) постачальники; 6) податкова адміністрація; 7) покупці, клієнти.	1) ліквідність (платоспроможність), спроможність підприємства мобілізувати грошові кошти для сплати боргів; 2) фінансові результати та фінансова стійкість підприємства; 3) фінансові результати підприємства та його ліквідність; 4) фінансовий стан і стан запасів готової продукції і товарів; 5) фінансові результати підприємства; 6) фінансовий стан, ліквідність; 7) уся інформація, яка корисна для управління.

5. Розподіліть статті балансу чи їх зміни на три групи:

- ті, які свідчать про покращання фінансового стану підприємства;
- ті, які свідчать про погіршення фінансового стану підприємства;
- неможливо однозначно визначити без додаткової інформації (вказіть, якої саме).

Вихідні дані:

1) збільшення валюти балансу;	9) збільшення виробничих запасів за зменшення обсягів виручки;
2) зменшення валюти балансу;	10) відсутність різких змін у значеннях окремих статей;
3) наявність нематеріальних активів;	11) відносна рівновага дебіторської і кредиторської заборгованості;
4) наявність непокритих збитків;	12) зростання дебіторської заборгованості більше, ніж на 40% від суми оборотних активів;
5) скорочення резервного капіталу;	13) зменшення частки грошових коштів нижче за 10% від суми оборотних активів;
6) збільшення нерозподіленого прибутку;	14) темпи зростання власного капіталу перевищують темпи зростання позикового капіталу;
7) зростання поточних зобов'язань за розрахунками;	15) темпи зростання оборотних активів перевищують темпи зростання необоротних активів;
8) зменшення виробничих запасів за збільшення виручки;	16) наявність довгострокових зобов'язань.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www. library. lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План практичного заняття № 8

Тема № 12. Фінансове планування

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета практичного заняття: закріпити теоретичний матеріал та виробити практичні навички планування діяльності суб'єктів підприємництва.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ та виробити практичні навички планування діяльності суб'єктів підприємництва.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Сформулюйте визначення фінансового планування.
2. Які є види фінансового планування на підприємстві?
3. Переваги фінансового планування.
4. Які управлінські проблеми вирішуються за допомогою фінансового планування?
5. Окресліть мету і завдання фінансового планування.
6. Принципи фінансового планування.
7. Охарактеризуйте види фінансового планування.
8. Особливості стратегічного планування.
9. Які методи застосовуються у стратегічному плануванні?
10. В чому полягає сутність методу оптимізації планових показників?
11. Сутність розрахунково-аналітичного методу фінансового планування.
12. Фінансовий план – це ...
13. Етапи фінансового планування.
14. Відмінності поточного та стратегічного планування.
15. Опишіть взаємозв'язок поточного та стратегічного планування.

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та

розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Розв'язування задач

Завдання 1.

Розрахувати суму планового прибутку підприємства на підставі таких даних:

залишок готової продукції на початок планового періоду:

- за відпускнуою ціною (без ПДВ) – 620 грн.;

- за виробничою собівартістю – 510 грн.;

випуск товарної продукції у плановому періоді:

- за відпускнуою ціною (без ПДВ) – 14300 грн.;

- за виробничою собівартістю – 13800 грн.;

залишок продукції на кінець планового періоду:

- за відпускнуою ціною (без ПДВ) – 920 грн.;

- за виробничою собівартістю – 840 грн.

Завдання 2.

Визначити планову виручку від реалізації продукції, якщо відомо, що залишки нереалізованої продукції А склали:

- на початок року – 100 шт.;

- на кінець року – 80 шт.

Собівартість продукції А складає 80 грн.. Рентабельність продукції А – 20%. В плановому році передбачається випуск продукції А обсягом 400 шт. Ставка ПДВ – 20%. Випуск іншої продукції за цінами виробника 100 000 грн.

Завдання 3.

Обчислити суму вивільнення (додаткового залучення) оборотних коштів підприємства внаслідок зміни швидкості їх обертання, якщо відомо, що дохід підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становить 4000 тис. грн., середні залишки оборотних коштів підприємства 60 тис. грн. У плановому періоді очікується дохід підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у розмірі 5500 тис. грн., середні залишки оборотних коштів підприємства становитимуть відповідно 63 тис. грн.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www.library.lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План семінарського заняття № 7

Тема № 13. Фінансова санація та банкрутство

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо фінансової санації та банкрутства підприємства.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Дайте визначення фінансової кризи підприємства.
2. Яку фактори можуть зумовити фінансову кризу підприємства та охарактеризуйте їх?
3. Охарактеризуйте види криз.
4. Визначте сутність санації та досудової санації.
5. У яких випадках здійснюється санація?
6. Сформулюйте основний зміст, завдання та порядок проведення санаційного аудиту.
7. Що таке санаційна спроможність?
8. Розкрийте порядок проведення санаційного аудиту.
9. У чому сутність мирової угоди?
10. Охарактеризуйте порядок укладання мирової угоди.
11. Визначте організаційні та фінансові заходи фінансової санації.
12. Розмежуйте поняття реструктуризації та реорганізації.
13. Які заходи передбачає реструктуризація, реорганізація підприємства?
14. Охарактеризуйте види реструктуризації.
15. Який порядок визначення підприємства банкрутом відповідно до чинного законодавства?
16. Як здійснюється процедура порушення справи про банкрутство?

План семінару:

1. Фінансова криза на підприємстві.
2. Економічна сутність санації підприємства.
3. Санаційний аудит та порядок його проведення.
4. Порядок проведення санації підприємств.
5. Реструктуризаційні зміни на підприємстві.
6. Банкрутство та ліквідація підприємства.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернівці:

Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www.library.lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

План семінарського заняття № 8

Тема № 14. Державне регулювання підприємницької діяльності

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. після вивчення [Мікроекономіки, Макроекономіки, Гроші і кредит, Економіки підприємств, Фінансів]; перед вивченням [Фінансового аналізу, Бюджетної системи, Податкової системи].

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо державного регулювання підприємницької діяльності.

Завдання заняття:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Чинники макросередовища, які впливають на діяльність суб'єктів підприємництва.
2. Принципи державної регуляторної політики.
3. Основні етапи здійснення державної регуляторної політики у сфері підприємництва.
4. Назвіть регуляторні органи та їх функції у сфері підприємництва.
5. Основні засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів бізнесу.

6. Напрями державного стимулювання розвитку суб'єктів бізнесу.
7. Особливості бізнес-середовища в Україні.

План семінару:

1. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва.
2. Етапи розвитку державного регулювання підприємницької діяльності в Україні.
3. Напрями державного стимулювання розвитку підприємництва.
4. Місце України в міжнародних рейтингах (Індекс легкості ведення бізнесу, Глобальний інноваційний індекс, Індекс глобальної конкурентоспроможності).

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV.

Основна та допоміжна література:

Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.

Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.

Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.

Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.

Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.

Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с

Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний пристрій.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

РОЗДІЛ 4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати семінарських та практичних занять оцінюються викладачем згідно з чинною шкалою оцінювання.

Критерії оцінювання семінарських та практичних занять наведені в підрозділі 9.2 Робочої програми навчальної дисципліни.